

สรุป

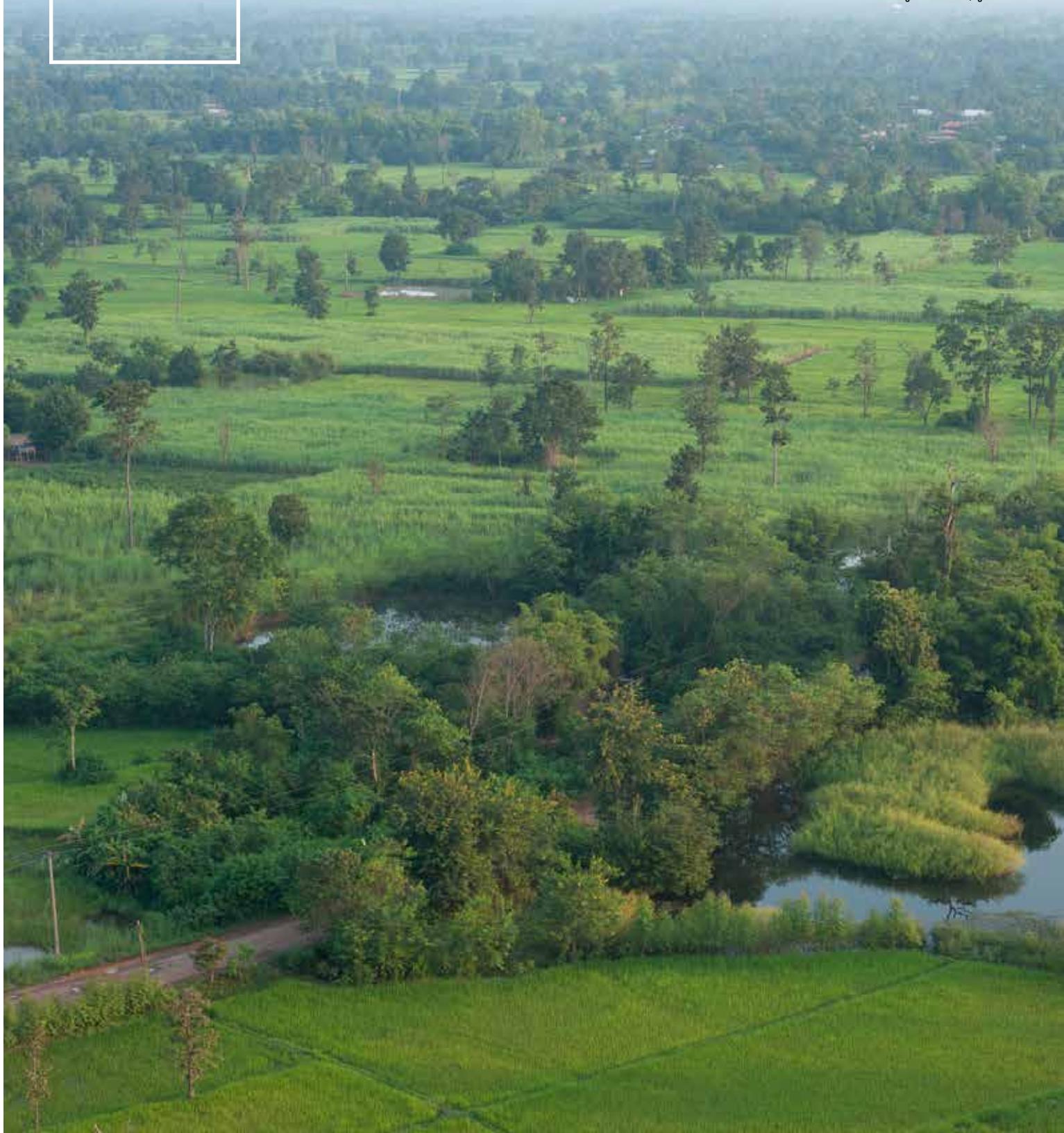
สถานการณ์ ผลกระทบต่อชุมชน

กรณี โครงการเหมืองแร่หินอ่อนอุดสาหกรรม
ชนิดหินปูน เพื่ออุดสาหกรรมก่อสร้าง
ดำเนินการโดย จำกัดสุวรรณคูหา
จังหวัดหนองบัวลำภู

เรียนเรียงข้อมูลโดย
ลミニตา เขตขัน
เดชา คำเป้าเมือง
กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาเหล่าใหญ่-ผาจันได

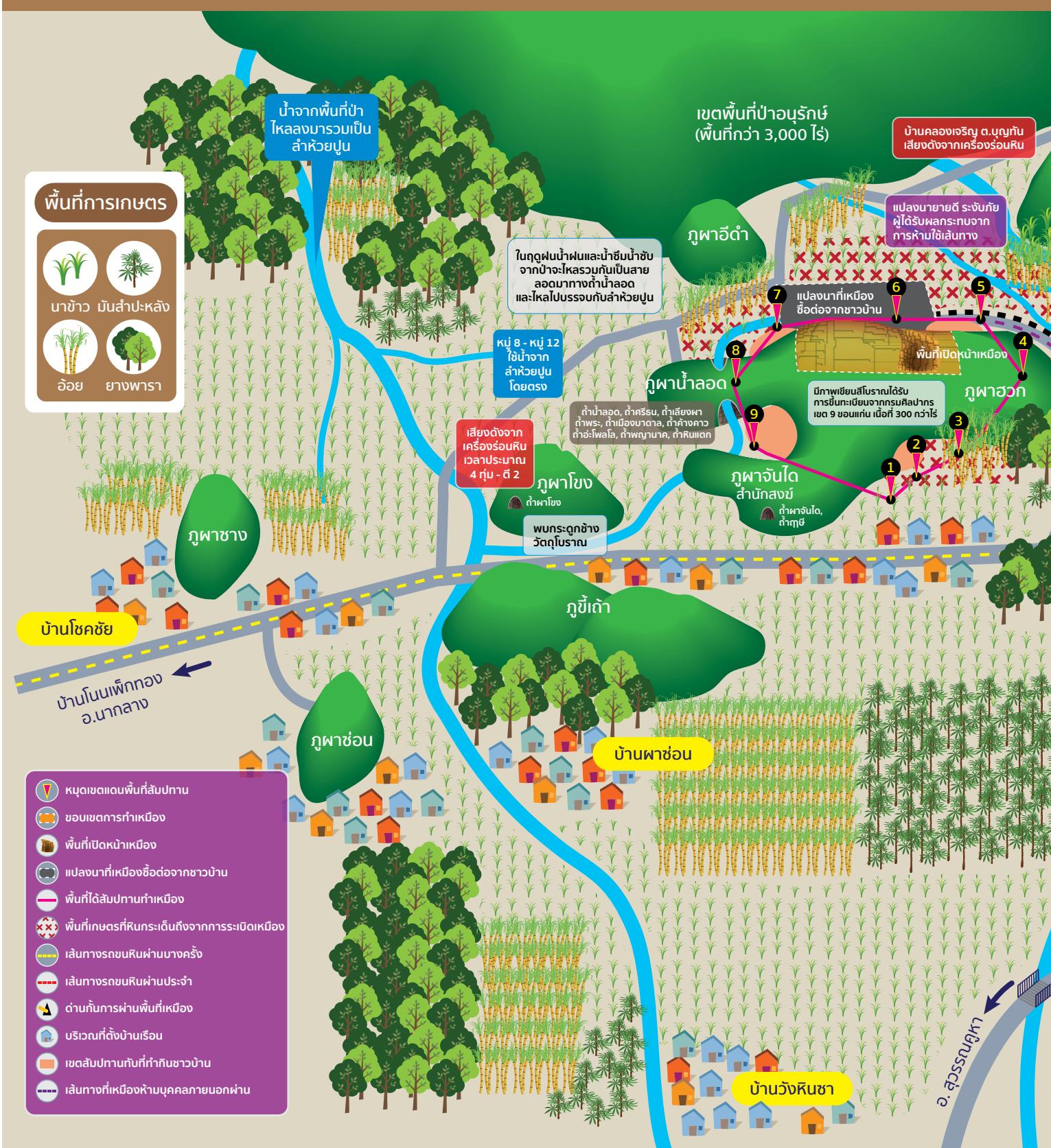
นิเวศ พื้นที่

“ภูผาสวาก” เป็นชื่อที่ชาวบ้านเรียกขาน เนื่องจากเป็นแหล่ง “หน่อไม้สวาก” ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด ชาวบ้านได้พึงพิงหาอยู่หากินมาแต่ครั้งอดีต ซึ่งปัจจุบันได้กลایเป็นที่ตั้งของเมืองเรหินอุตสาหกรรม ชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง อยู่ในเขตบ้านพاซ่อง หมู่ที่ 7 บ้านโขคชัย หมู่ที่ 8 และ หมู่ที่ 12 ตำบลงะไฟ อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู โดยชาวบ้านเรียกพื้นที่ป่าແสนนี้ว่า ป่าชุมชนเขาเหล่าใหญ่-ผาจันได เป็นกลุ่มภูเขาประกอบด้วย ภูผาสวาก ผาจันได และผาน้ำลอด ทั้งหมดอยู่ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเก่ากลอยและป่านากกลาง ลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาหินปูน สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 260-330 เมตร มีลำห้วยสำคัญ อาทิ ห้วยปูน ห้วยสาวโข ห้วยป้อม ห้วยหว้า ห้วยโสกเสือ ชาวบ้านใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อการทำนา เลี้ยงสัตว์ และปลูกผักในฤดูแล้ง

แผนที่ผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ในอุตสาหกรรม

ชนิดทึบปูน ต.ดงมะไฟ อ.สุวรรณคุหา จ.หนองบัวลำภู

นิเวศ ภูเขานปูนและถ้ำ

ในเขตป่าส่วนแห่งชาติป่าเก่ากลอยและป่านาอกลาง ประกอบด้วยภูเขานปูน 8 ลูก ได้แก่

1. ภูผ้าคลอ

มีพื้นที่ 30 ไร่ เป็นป่าต้นน้ำ บริเวณโดยรอบทั้งด้านทิศตะวันออก ทิศตะวันตก ทิศใต้ของภูเขา ลูกนี้ติดกับที่ทำการของชาวบ้าน มีหน้าผาที่ต่อ กับภูผาชาก ส่วนล่างเป็นโพรทินหลจุจากทิศตะวันตก ไปยังตะวันออก เป็นช่องทางน้ำไหลผ่าน ซึ่งในฤดูฝนจะมีน้ำจากลำห้วยหว้าไหลลงมาตามรากไม้ ในบริเวณนี้ก่อนจะไหลไปยังแม่น้ำ รวมกับห้วยปูน ชาวบ้านจึงตั้งชื่อ曰 “ผาลอด”

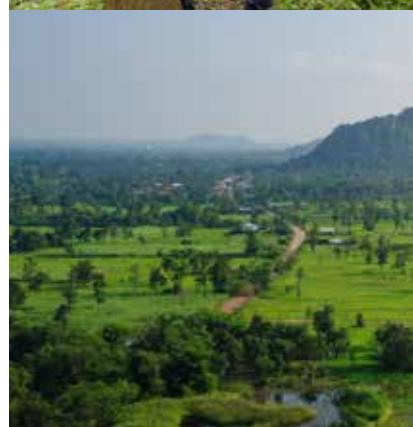
2. ผาชาก

มีพื้นที่ประมาณ 300 ไร่ เป็นป่าต้นน้ำของลำห้วยปูน มีพื้นที่ทำการของชาวบ้านอยู่โดยรอบ ทางทิศเหนือติดกับผาลอด และมีเทือกเขาเชื่อมยาวไปทางทิศตะวันออกจรดผาจันได มีต้นไผ่รากขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ชาวบ้านเรียกบริเวณนี้ว่าผาชาก (ผาที่มีไผ่ราก)

3. จันได

เป็นต้นน้ำของลำห้วยปูน มีพื้นที่ประมาณ 200 ไร่ อยู่ติดกับผาชากทางทิศตะวันออก ต้นไม้ที่ขึ้นบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นต้นจันได มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่หลายชนิด มีสำนักสงฆ์ตั้งอยู่ด้านล่างทางทิศตะวันออก

4. ภูผาใบ

เป็นป่าต้นน้ำที่มีลำห้วยสาขาของลำห้วยปูน มีที่ทำการของชาวบ้านอยู่โดยรอบ เป็นภูเขาลูกโดด ที่มีความสวยงาม อุดมไปด้วยธรรมชาติ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 150 เมตร หลังจากนั้นจะมีทางเดินหินปูนที่ลึกซึ้งและแคบ สามารถเดินทางไปยังจังหวัดอุบลราชธานีได้

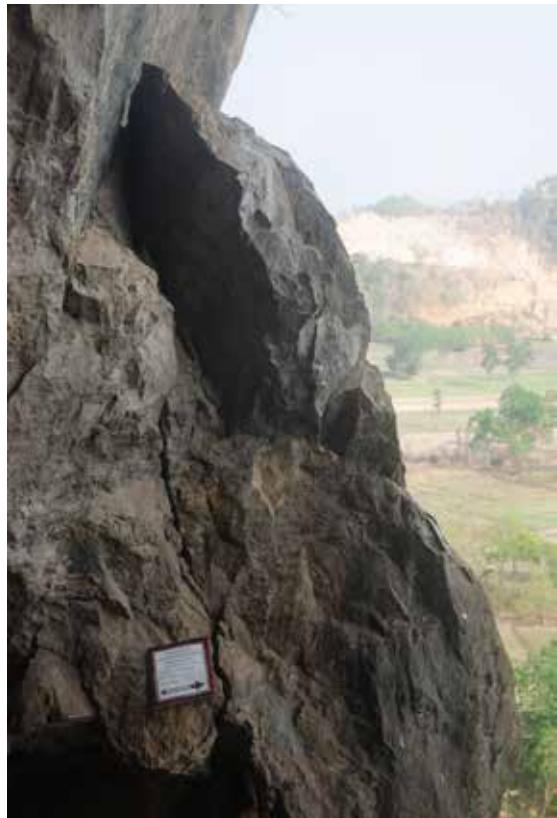
5. ภูพยา

มีพื้นที่ประมาณ 150 ไร่ เป็นป่าต้นน้ำของห้วยสาวโข ออยู่ใกล้กับป่าชุมชนโคกพยา และมีที่ทำกินชาวบ้านอยู่โดยรอบ ภูพยาเป็นภูเขาลูกโดด สมัยก่อนมีผู้บพตต้นยาสูบขนาดใหญ่อยู่บนยอดพา รวมถึงพีชสมุนไพรจำนวนมาก ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อว่าภูพยา นอกจากนี้ยังคันพบภาพเขียนสีและวัดถุโบราณ ทำให้กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งมีความสำคัญทางจิตวิญญาณของชุมชนด้วย

6. พาอ่ดា

เป็นภูเขาลูกโดด มีขนาดเล็กกว่าภูพาลูกอื่นมาก ไม่มีถ้ำ ตั้งอยู่ระหว่างป่าชุมชนเขาเหล่าใหญ่และป่าชุมชนโคกพยา ทิศตะวันตกและทิศเหนือติดกับที่ทำกินของชาวบ้าน อยู่ห่างจากผ่านน้ำลอดไปทางทิศตะวันตกประมาณ 300 เมตร มีต้นน้ำที่ไหลเชื่อมเป็นลำห้วยสาขาของลำห้วยปุน

7. ภูพชาสง

มีเนื้อที่ประมาณ 100 ไร่ เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ เป็นต้นน้ำของลำห้วยโสกเสือ อยู่ติดกับป่าชุมชนเขาเหล่าใหญ่ ชื่อพชาสง มีที่มาจากการบริเวณนั้นมีไม้ไผ่ซางขึ้นเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของวัดศิริธรรมพัฒนา

8. ภูพาช่อน

เป็นภูเขาลูกโดดมีเนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นต้นน้ำสาขาของลำห้วยปุนและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านพาช่อน ที่มาของชื่อพาช่อน เนื่องจากในอดีตมีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นอยู่รายล้อมเป็นจำนวนมาก และมีผาซ่อนอยู่ด้านหลังของป่าไม้เหล่านั้น ชาวบ้านจึงเรียกว่า “พาช่อน” ในอดีตพื้นที่มีพีชสมุนไพรขึ้นอยู่จำนวนมาก

นอกจากภูเขาพุ่น 8 ลูกนี้แล้วยังมีภูเขาดินอีกจำนวน 12 ลูก ได้แก่ ภูเข้าเล้าใหญ่ ภูเข้าเล้าน้อย ภูป่าช้าง ภูช้าง ภูก้มข้าว ภูผักหวาน ภูป่าเพ็ก ภูโป่งแยะ ภูด่านอหน่อง ภูกระแต ภูสีเสียด ภูเขาเหล่าใหญ่ ซึ่งภูเขาแต่ละลูกเป็นป่าต้นน้ำ ปาน้ำซับซึมของลำห้วยที่หล่อเลี้ยงคนในชุมชนรวมถึงเป็นแหล่งอาหาร สมุนไพรของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบ

ภายในภูเขาพุ่นยังมีถ้ำอยู่ภายใน นอกจากความสวยงามของหินงอก หินย้อย และธารน้ำใต้ดินแล้ว ยังคันพบเครื่องปั้นดินเผาโบราณและกระดูกช้างอีกด้วย แต่ยังไม่ได้รับการสำรวจอย่างเป็นทางการยกเว้นที่ภูพยา ที่ได้มีการคันพบภาพเขียนสีสุกก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งกรมศิลปากร เขต 6 จังหวัดขอนแก่นได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งโบราณสถานแล้ว

โดยธรรมชาติของกูเปาหินปูนจะไม่มีแหล่งน้ำอยู่บนกูเปา เนื่องจากน้ำจะซึมลงไปตามรู豁ろวน์กันเป็นลำารากายใต้กูเปา เกิดเป็นถ้ำ ในบริเวณนี้พบว่ามีถ้ำอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญก็คือด้านระบบนิเวศและมิติจิตวิญญาณของชุมชน ดังนี้

ถ้ำน้ำลอด

อยู่ใต้กูผาน้ำลอด บริเวณรอยต่อ กับ กูผาหัวก้มีช่องเป็นโพรงหินจากทิศตะวันตกทะลุไปยังทิศตะวันออกเป็นช่องทางน้ำไหลผ่าน ในถูกผนังมีน้ำ الجاريลำท้ายหว้าไหลหลากหลายรวมกันบริเวณนี้แล้วไหลผ่านไปยังพาโขง ไหลไปรวมกับลำท้ายปูน

ถ้ำครีรน

อยู่ในกูผาน้ำลอดซึ่งมีช่องทางทะลุถึงถ้ำอื่น ๆ ในกูเปา ลูกเดียวกันนี้ได้ทั้งด้านล่างและด้านบน ถ้ำครีรน มีหินอกหินอ่อนที่สวยงาม ภายในถ้ำกว้างสามารถคนๆ กันได้ถึง 100 คน ในตำนานเล่าว่าเคยเป็นที่พักของคนในสมัยโบราณ พระไชยเชษฐาที่เสด็จมาจากการหลวงพระบางเดินทางมาระทับ ณ ถ้ำแห่งนี้เป็นการชั่วคราว ก่อนที่จะเสด็จไปประทับ ณ ถ้ำสุวรรณคุหา ถ้าแห่งนี้ยังไม่มีชื่อ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2522 มีชาวบ้านพาชื่อนี้ ข้อ ศรีรน ได้เข้าไปในถ้ำเพื่อหา木材ถ้างามาเป็นปุ่ยสำหรับใส่พืชผลและเกิดอุบัติเหตุไม่คาดฝัน ถูกก้อนหินขนาดใหญ่หล่นลงมาทับจนเสียชีวิต จึงได้ตั้งชื่อตามชื่อผู้เสียชีวิตว่า “ถ้ำครีรน” ปัจจุบันเป็นที่ตั้งสำนักสงฆ์ อันเป็นที่เคารพบูชาของชาวบ้าน ร่วมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำสำหรับชุมชนและบุคคลทั่วไป

ถ้ำช้าง

ภายในมีโพรงเป็นช่องยาวประมาณ 100 เมตร ที่มีของซึ่งถ้าน้ำมากจาก 2 แหล่ง คือ ตั้งตามลักษณะของปากถ้ำที่มีลักษณะเหมือนประตูทางเข้าวัด เรียกว่า “โง” และตั้งชื่อตามตำนานโขลงช้าง โดยในอดีตกลุ่มกูผาเหล่านี้มีทำเลเหมาะสมเป็นที่อยู่ของโขลงช้าง เนื่องจากมีแนวพาล้อมรอบสามด้าน ด้านที่สีเป็นเหมือนประตูเข้า-ออก ส่วนตรงบริเวณพาโขงเป็นที่อยู่ของพญาช้าง จึงเรียกถ้ำที่อยู่ทางทิศใต้ว่า “ถ้ำช้าง” ส่วนถ้ำที่อยู่ทางทิศเหนือจัดไว้เป็นที่ปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์

ถ้ำพระ

อยู่ภายในกูผาฯ พบร่องภาพเขียนสีแดงบนผนังถ้ำ ผิวเรียบราบประมาณ 5 เมตร ประกอบด้วยลายเรขาคณิต ภาพสัตว์ ภาพผ้ามือ

ถ้ำลายเขียน

อยู่ภายในกูผาฯ เช่นเดียวกับถ้ำพระ มีภาพเขียนโบราณสีแดงรายไปทั่วทั้งถ้ำ ที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน เป็นภาพสีเหลี่ยมขนมเปียกปูน ภาพคน ภาพสัตว์เลี้ยงคลาน ภาพโครงสร้างสัตว์ขนาดใหญ่ นอกจากนั้นบริเวณถ้ำฯ ยังมีสำนักสงฆ์เป็นที่崇拜ของชาวบ้านตั้งอยู่ด้วย สันนิษฐานว่าภาพเขียนสี ณ ถ้ำฯ นี้อายุประมาณ 2,000- 3,000 ปี ใกล้เคียงกับอายุของภาพเขียนสีที่พบ ณ อุทยานประวัติศาสตร์ กูพระบาท จังหวัดอุดรธานี

นอกจากถ้ำที่กล่าวมาข้างต้นแล้วยังมีถ้ำอีกจำนวนมาก ที่ยังไม่มีการสำรวจอย่างจริงจัง แต่มีชาวบ้านที่พบถ้ำเหล่านั้น และมีชื่อเรียกตามลักษณะที่เห็น เช่น ภายในผ่านน้ำลอด นอกจากถ้ำน้ำลอดและถ้ำครีรนแล้ว ยังมีถ้ำเลียงพา ถ้ำพระ ถ้ำเมืองบาดาล ถ้ำค้างคาว ถ้ำอ่าโพลโล ถ้ำพญานาค ถ้ำพิน แตก ภายในกูผาจันได ประกอบด้วยถ้ำพาจันไดและถ้ำถ้ำเชี และภายในกูผาโขง มีถ้ำพาโขง

ระบบนิเวศเขาหินปูน จะไม่มีน้ำอยู่ เพราะน้ำจะซึมลงไปตาม Sink hole รวมเป็นลำธารได้กูเขากедีเป็นถ้ำ ภายในถ้ำใต้กูเขานั้นจึงเป็นที่กักเก็บน้ำและเป็นช่องทางผ่านของสายน้ำในช่วงฤดูฝน และในช่วงฤดูแล้งพื้นที่บริเวณใกล้กูเขานั้นจะยังมีความชุ่มชื้นอยู่ เนื่องจากมีน้ำที่กักเก็บไว้ภายในถ้ำให้เขานั้นซึมออกมาก สอดคล้องกับข้อมูลของชาวบ้านที่มีที่ทำการติดกับกูเขานั้น ที่บอกว่าดินบริเวณที่ติดกับกูเขานั้นจะมีความอุดมสมบูรณ์กว่าดินบริเวณอื่น ๆ ที่อยู่ห่างออกไป เพราะในฤดูแล้งดินยังมีความชุ่มชื้นสามารถปลูกพืชหลักได้ ดังนั้น ระบบนิเวศเขาหินปูนจึงเป็นแหล่งต้นน้ำ น้ำซึมน้ำขับทำให้พื้นที่ยังคงอุดมสมบูรณ์หล่อเลี้ยงพืชพรรณและผืนดิน

ป่าชุมชน เขาเหล่าใหญ่-พาจันได

พื้นที่ป่าชุมชนเขาเหล่าใหญ่-พาจันได ถือเป็นจุดศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชน ดังจะเห็นได้ว่า มีพระและชาวบ้านได้ร่วมกันสร้างสำนักสงฆ์ขึ้นที่ถ้ำพระ ถ้ำเสือ ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของภูพยา เพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และชาวบ้าน นอกจากนี้เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ป่าต้นน้ำ ป่านาขับน้ำซึม ที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์อย่างมาก คนในชุมชนจึงร่วมกันจัดกิจกรรมอนุรักษ์พื้นป่า อาทิ การปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของป่า การเป็นพื้นที่ศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติที่สำคัญของสถานศึกษา การป้องกันไฟป่า และป้องกันการบุกรุกลักลอบตัดไม้จากกลุ่มนaye ทุนค้าไม้ เป็นต้น

ชาวบ้านที่นี่มีวิถีชีวิตเรียบง่ายตามแบบบัณฑิตธรรม ฮีต คง ของชาวอีสาน พึงพาอาศัย หาอยู่หากิน ในดิน ในป่า ในกูเขาระหว่างฤดูแล้ง ทั้งพืชอาหาร สมุนไพร และสัตว์ป่า ถือเป็นวัฒนธรรมทางอาหาร อย่างหนึ่ง อีกทั้งมีความเชื่อเชื่อมโยงกับธรรมชาติ แหล่งที่อยู่ ผืนดินที่ให้ผลผลิต รวมถึงป่าเขาระหว่างฤดูแล้ง ที่สำคัญคือปักคุ่มครองความรู้สึกของบุคคลต่อผืนดินที่ให้อยู่ให้กินรวมถึงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในป่าไม้และชุมชนที่ให้พึ่งพา เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านหalty คนรักและต้องการที่จะรักษาสายน้ำ กูเขาระหว่างฤดูแล้ง โบราณคดี รวมถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรให้อยู่ไปจนรุ่นลูกรุ่นหลาน

โครงการเหมืองแร่หินปูนอุตสาหกรรม ชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง คำขอต่ออายุประจำบัตรที่ 1/2553 (ประจำบัตรที่ 27221/15393)

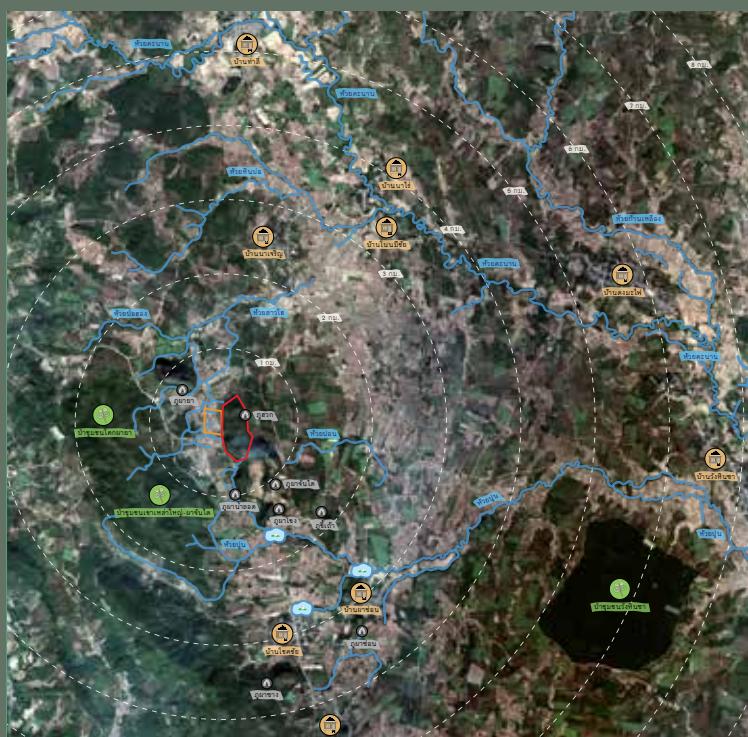
(ข้อมูลจาก รายงานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการป้องกันแก้ไขประกอบการขอต่ออายุประจำบัตร มกราคม 2554)

โครงการนี้ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 ตำบลลดงมะไฟ อำเภอสุวรรณคุหา จังหวัดหนองบัวลำภู เนื้อที่ 175.3-65 ไร่ อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเก่ากลอย-นาคลาง ซึ่งเป็นพื้นที่คุณภาพดี มีน้ำตกและหินอ่อนที่มีความสวยงาม รวมถึงแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ เช่น แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำตาด และแม่น้ำป่าสักสายหิน โครงการมีปริมาณสำรองแร่หินปูนประมาณ 46 ล้านเมตริกตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 4,800 ล้านบาท โดยรัฐจะได้ค่าภาคหลวงประมาณ 194 ล้านบาท

ประจำบัตรการทำเหมืองแร่เมือง 10 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 25 กันยายน 2543 สิ้นสุดอายุวันที่ 24 กันยายน 2553 แต่เนื่องจากได้มีการฟ้องให้เพิกถอนประจำบัตร ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ในขณะนี้ จึงมีการขอต่ออายุประจำบัตรแปลงนี้ เป็นระยะเวลา 15 ปี ใช้พื้นที่ในการทำเหมืองประมาณ 60 ไร่ โดยจะจะเว้นพื้นที่ไม่ทำเหมืองตามที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมและโดยรอบตามแนวเขตของพื้นที่ไม่น้อยกว่า 10 เมตร การทำเหมืองจะทำโดยวิธีเหมืองหิน ซึ่งจะเริ่มเปิดการทำเหมืองเพื่อผลิตแร่ที่ระดับความสูงประมาณ 340 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง และทำเหมืองเป็นชั้นบันได ลดระดับลงมาจนถึงระดับต่ำสุดที่ 230 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ซึ่งจะได้หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน ประมาณ 7,277,000 เมตริกตัน โดยมีอัตราการผลิต 500,000 เมตริกตันต่อปี

ในการพัฒนาเส้นทางและการพัฒนาหน้าเหมือง จะใช้เครื่องเจาะระเบิดแบบตีนตะขาบร่วมกับ Jack Hammer วัตถุระเบิดที่ใช้เป็นแบบ ammonium nitrate-fuel oil ใช้วัตถุระเบิดแรงสูงประเภท Dynamite ทำหน้าที่กระตุ้นการระเบิด และมีแก๊สไฟฟ้าแบบถ่วงเวลาเป็นตัวจุดระเบิด ทำการระเบิดไม่เกินวันละ 1 ครั้ง ช่วงเวลาประมาณ 16.00-17.00 น. โดยก่อนการระเบิดทุกครั้งจะจัดเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในรัศมี 100 เมตรและให้สัญญาณเตือนให้ได้ยินในรัศมี 500 เมตร

หินปูนที่ได้จากการระเบิด จะทำการขนส่งโดยรถขุดดิน ร่วมกับรถบรรทุกทุกท้าย ลำเลียงโดยตรงไปยังโรงโม่ บดและย่อยหินของบริษัทศิลปอาชีวศิลป์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือและมีที่ตั้งอยู่ติดกับแนวเขตทางด้านทิศตะวันตกของประจำบัตร ส่วนหินที่มีขนาดใหญ่เมื่อทำการแยกด้วย Hydraulic Breaker ให้มีขนาดเหมาะสมแล้ว ก็จะขนส่งไปยังโรงโม่ บดและย่อยหิน เพื่อทำการบดและคัดขนาด หรือเพื่อจำหน่ายตามความต้องการของตลาดต่อไป

สถานการณ์ ผลกระทบ ต่อชุมชน

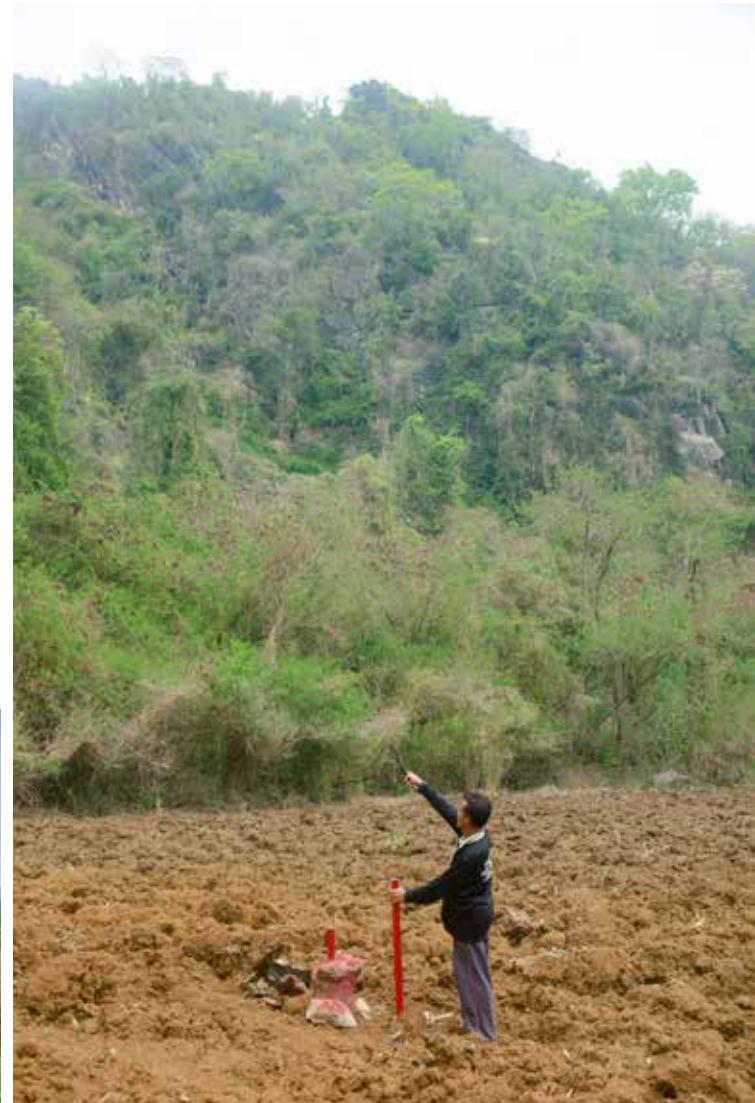
1 ผลกระทบจากการปักหมุดเขต รุกล้ำพื้นที่กำกับของชาวบ้าน

ภูเขา ภูผาน้ำคลอด และภูผาจันได เป็นภูเขาริมป่าสนลูกเชื่อมต่อกัน โดยภูเขาเป็นภูเขาที่ใหญ่ที่สุด มีความสมบูรณ์ทั้งพืชพรรณ อาหาร สมุนไพร รวมถึงไม้ไผ่라고 (ไม้ไผ่กลาง - สามารถใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างบ้านเรือน เครื่องจักสาน อุปกรณ์ห้าปลาฯ) ซึ่งพื้นที่ภูเขาแหบทั้งหมดอยู่ในเขตพื้นที่สัมปทาน บริเวณโดยรอบภูเขามีลูกสันต์ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการพื้นที่ทำกิน พื้นที่เกษตร ดินในบริเวณรอบภูเขามีลักษณะเป็นดินสีแดงแทรกสารอส자 (Terra rossa) ที่สามารถนำหินปูน มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุที่มีประโยชน์ต่อการเติบโตของพืช ตั้งแต่เริ่มมีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาของชาวบ้านจนถึงปัจจุบันมีภูมิปัญญาที่รับรู้ได้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของดินดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ชาวบ้านจึงมีการจับจองพื้นที่บริเวณรอบภูเขาริมแม่น้ำและได้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตร เริ่มตั้งแต่การปลูกข้าว ปลูกผักเพื่อยังชีพ กระทั่งเมืองเศรษฐกิจข้ามชาติ จึงแบ่งพื้นที่บางส่วนปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง เป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นพื้นที่ความมั่นคงทางอาหาร รวมถึงเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของชาวบ้าน

ในปี พ.ศ. 2553 หลังจากที่ทางบริษัทได้รับสัมปทานทำเหมือง ได้มีการปักหมุดขอบเขตการได้รับสัมปทานรอบพื้นที่ภูเขาริมแม่น้ำ 9 จุด และมีบางจุดที่ตัวหมุดปักเขตเด่นของโครงการได้รุกล้ำเข้าไปในเขตพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน โดยชาวบ้านเจ้าของพื้นที่ไม่ทราบเรื่อง ไม่ได้รับการแจ้งจากทางโครงการ และไม่ได้ให้ความยินยอมในการรุกล้ำเข้ามาในพื้นที่

ถึงแม้พื้นที่การเกษตรโดยรอบโครงการทั้งหมดจะไม่มีการออกเป็นโฉนด มีเพียงเอกสารที่ดิน ภบท.5 โดยเจ้าของที่ดินได้เสียภาษีดอกหญ้าให้กับองค์กรบริหารส่วนตำบลลดลงมาไฟทุกปี การปักหมุดเขตแดนทับที่ทำกินของชาวบ้านที่มีการใช้ประโยชน์นานาเพียงแต่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นโฉนดที่ดินอาจเป็น เพราะพื้นที่นี้อยู่ในขอบเขตป่าอนุรักษ์ แต่เมื่อมีการขอสัมปทานภูเขาไปทำเหมืองแร่ทินปูน ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียของภูเขา ทางภาครัฐกลับอนุญาตโดยไม่ฟังคำคัดค้านของชาวบ้านที่ต้องการป้องทรัพยากรอันมีค่าให้คงอยู่ในพื้นที่

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงสร้างความสงสัยให้กับชาวบ้านถึงความเป็นธรรมในการจัดสรรพื้นที่ใช้ประโยชน์รวมถึงความต้องการใช้ทินปูนในอุตสาหกรรมก่อสร้างนั้นมีความจำเป็นและใช้ทรัพยากรทินปูนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้วหรือไม่ เพราะภูเขานินปูนเป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป การใช้ประโยชน์จึงต้องเป็นไปตามความจำเป็นและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2 พลกระกบจากเศษหินจากการระเบิด

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โครงการเหมืองแร่ทินปูนได้เริ่มทำการระเบิดเพื่อเปิดหน้าเหมือง การดำเนินการในระยะนี้ทำให้มีเศษหินกระเด็นออกมายังบริเวณโดยรอบโครงการ ซึ่งกระเด็นไปถึงพื้นที่การเกษตรของชาวบ้านนอกเขตปักหมุดที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 ทำให้มีเศษหินจากเหมืองตกลงไปในแปลงนาข้าว สวนยางพารา ไร่ อ้อย ไรมันสำปะหลัง สร้างความเสียหายให้กับพืชผลทางการเกษตร บางสวนไม่สามารถเข้าไปทำงานได้ เจ้าของที่ต้องปล่อยทิ้งร้าง การมีเศษหินกระเด็นลงในน้ำเป็นการเพิ่มภาระต้นทุนให้กับเจ้าของที่ดินในการจ้างคนเอาเศษหินออกจากแปลงเกษตร ถ้าไม่นำออกก็จะทำการไถพรวนไม่ได้ หรือถ้ารถที่จ้างมาไถพรวนดินไปแล้วอุปกรณ์รถไปกระทบเศษหินจะทำให้อุปกรณ์เสียหาย ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง เป็นรายจ่ายที่เจ้าของไร่ต้องแบกรับ นอกจากความเสียหายต่อพืชผลการเกษตรแล้ว หินที่กระเด็นออกมายังมีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุกับชาวบ้านที่อยู่ในที่ดินทำกินของตนเองอีกด้วย

ช่วงเวลา 16.00-17.00 น. เป็นเวลาทำการระเบิด จะมีการแจ้งเตือนก่อนอย่างน้อย 30 นาที ชาวบ้านที่กำลังทำงานอยู่ในแปลงเกษตรโดยรอบ เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณต้องรีบออกจากพื้นที่ให้ไกลจากภูเขา เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจากเศษหินกระเด็น หินร่วง รวมใช้เวลาตั้งแต่ 2 ชั่วโมงในแต่ละวันที่ทำการระเบิด ถึงแม้การระเบิดในระยะต่อมากจะมีเศษหินกระเด็นออกมาน้อยลงเนื่องจากเหมืองแร่ทินปูนเริ่มมีการขุดลึกลงไป แต่ชาวบ้านยังคงมีความกังวลใจต่ออุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น

3 ผลกระทบต่อเส้นทางการคมนาคมภายในชุมชน

ปลายปี พ.ศ. 2561 ทางเมืองเริ่มขันหินอกริบชายโดยใช้สองเส้นทาง คือ ช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม 2561 ใช้เส้นทางผ่านหมู่บ้านโชคชัย ต.คงมะไฟ ไปทางบ้านต่างแคน ต.บุญทัน อ.สุวรรณคูหา จ.หนองบัวลำภู โดยรถบรรทุกขนาด สิบล้อ และบางครั้งเป็นรถพ่วงร่วมด้วย ขับไปบนถนนเส้นหลักของหมู่บ้าน โดย 1 วัน จะมีรถบรรทุกกว่าผ่านหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 20 เที่ยว (รวมไปกลับ) ทำให้ชาวบ้าน มีความยากลำบากในการใช้รถใช้ถนนร่วมกับรถบรรทุกขนาดใหญ่ เสียงต่อการเกิด อุบัติเหตุ การดำเนินชีวิตลำบากมากขึ้น เพราะต้องคอยระวังอันตรายจากอุบัติเหตุ บนท้องถนน ต้องระวังเด็กๆ ในหมู่บ้านที่เข้ากรีบยานกลับบ้านหลังเลิกเรียน ต้องคอย ระวังสัตว์เดี้ยงไม่ให้ออกไปยังถนน เพราะกลัวรถบรรทุกชน

นอกจากนี้ชาวบ้านบางส่วนยังได้รับผลกระทบจากการใช้ทางสัญจรไป ทำงานในที่น่า แปลงเกษตรของตนเอง เนื่องจากเส้นทางที่ใช้สัญจรตามปกติถูกตัด ด่านปิดกั้นห้ามบุคคลภายนอกโครงการเหมืองแร่ทิ่นปูนฯ สัญจรผ่าน เพราะเป็น เส้นทางที่รถบรรทุกขนแร่ออกมาจากเหมือง ทำให้ชาวบ้านส่วนนี้ต้องหลีกเลี่ยง ไปใช้เส้นทางอื่นซึ่งต้องอ้อมไกลกว่าเดิม เป็นการเพิ่มภาระทั้งด้านเวลา และต้นทุน ค่าใช้จ่ายเชื้อเพลิงในการเดินทาง

ประมาณปลายเดือนธันวาคม 2561 โครงการเหมืองหินได้เปลี่ยนเส้นทางรถบรรทุกหิน วิ่งเส้นทางไป อ.สังคม จ.หนองคาย และ เส้นทางไป อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย ทั้งนี้ชาวบ้านน้ำปู ต.บ้านหวาย อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี ได้ให้ข้อมูลว่าก่อนหน้านี้ทางหมู่บ้านได้อุบัติเหตุให้ใช้เส้นทาง ผ่านหมู่บ้านได้ ต่อมาเกิดปัญหาขึ้นคือถนนในหมู่บ้านเริ่มพังและการมีรถขนาดใหญ่วิ่งผ่านในหมู่บ้าน ทำให้เกิดปัญหารื่องการสัญจรของชาวบ้าน ปัจจุบันจึงมีมติของหมู่บ้านหยุดให้รถบรรทุกขนแร่ทิ่น วิ่งผ่านถนนของหมู่บ้านแล้ว

4 ผลกระทบทางสุขภาพที่เกิดจากเสียงและแรงสั่นสะเทือน

การทำเหมืองหินมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นหลายอย่าง เช่น การระเบิดหิน การทุบย่อยหินให้ได้ขนาดที่ต้องการ การตักหิน การขันหิน ขึ้นรถสิบล้อ รถพ่วง ก่อนจะนำเรืออุปไปส่งยังจุดที่สั่งซื้อ ขั้นตอนเหล่านี้สร้างผลกระทบต่อสุขภาพผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบ การระเบิดหินในแต่ละครั้งจะเปิดสัญญาณเตือนภัยก่อนทำการระเบิดไม่น้อยกว่า 30 นาที ช่วงเวลาในการระเบิดตั้งแต่ 16.00 น. - 17.00 น. ความถี่ในการระเบิดแต่ละวันไม่เท่ากัน ส่วนจำนวนวันที่ระเบิดต่อสัปดาห์ก็ไม่มีกำหนด บางช่วงระเบิดทุกวัน บางช่วงทำวันเดียว ในช่วงเวลาที่มีการระเบิดหินนั้น เสียงจากการระเบิดดังไปไกลถึงหมู่บ้านในบริเวณโดยรอบ เช่น บ้านนาไร่ บ้านโนนเมี้ยง บ้านนาเจริญ บ้านโชคชัย บ้านพาช่อง และบ้านโนนเพ็กทอง หมู่บ้านดังที่กล่าวมาด้านล่างอยู่ห่างจากโครงการเหมืองหิน ในรัศมี 5 กิโลเมตร ทั้ง 6 หมู่บ้านโดยเฉพาะชาวบ้านที่มีบ้านเรือนตั้งอยู่ใกล้โครงการฯ ระยะห่างไม่เกิน 1 กิโลเมตรนั้น จะได้รับผลกระทบมากที่สุดในเรื่องของเสียง ซึ่งก่อความรำคาญตลอดทั้งวัน ไม่เพียงแต่ในช่วงที่มีการระเบิดเท่านั้น หลังจากการระเบิดหินเสร็จในเวลา 17.00 น. แล้ว จะมีการบดหิน ขันหิน ภายใต้พื้นที่เหมือง บางครั้งกว่าการขันหินจะเสร็จสิ้นก็เป็นเวลาประมาณ 04.00 - 05.00 น. ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวคือเวลาอนหลับพักผ่อน

ส่วนชาวบ้านที่มีบ้านเรือนอยู่ใกล้กับโครงการเหมืองแร่ฯ ไม่เกิน 1 กิโลเมตร จะได้ยินเสียงจากการทำงานซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพสั่งผล ผลกระทบต่อเนื่องถึงสภาพจิตใจ ก่อให้เกิดความเครียด ปัจจุบันชาวบ้านสังเกตเห็นว่ามีการเพิ่มกิจกรรมภายในเหมือง คือการเพิ่มอุปกรณ์ร่อนดินออกจากรหิน ซึ่งขั้นตอนการร่อนหินจะทำตั้งแต่เวลา 22.00 น. จนถึงประมาณ 02.00 น. ส่งผลให้มีเสียงดังเพิ่มขึ้น และเป็นการดำเนินการในช่วงเวลากลางคืน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้อยู่อาศัยในบริเวณโดยรอบ นอกจากนี้ยังมีปัญหาลพิษทางเสียงซึ่งเกิดจากถนนทุกขนาด ใหญ่ขับผ่านหมู่บ้านด้วยเช่นกัน

5 ผลกระทบต่อระบบน้ำเสีย

พื้นที่สัมปทานโครงการเหมืองแร่หินปูนฯ มีถ้ำที่สำคัญและสวยงามหลายแห่ง ซึ่งหลายถ้ำยังไม่ได้รับการสำรวจอย่างเป็นทางการจากกรมศิลปากร หนึ่งในนั้นคือ ถ้ำผาน้ำลอต ซึ่งมีความสำคัญคือ เป็นทางผ่านของสายน้ำที่ไหลมาร่วมกันจากป่าสงวนเก่ากลอย-นาคลาง ร่องน้ำสายนี้จะไหลในช่วงฤดูฝน ซึ่งจะไหลผ่านแปลงเกษตรของชาวบ้านไปทางกฎหมาย จากนั้นจะไหลไปรวมกับลำห้วยปูน ซึ่งเป็นลำห้วยสำคัญที่หล่อเลี้ยงพื้นที่การเกษตรของชาวบ้าน โดยลำห้วยสายนี้จะไหลไปบรรจบกับคลองคุณนาและคลองโอม ก่อนไหลลงสู่แม่น้ำโขงต่อไป

เสียงจาก ผู้ได้รับ ผลกระทบ

คุณยายกอง อัศภัย อายุ 68 ปี หมู่ 12 มีแปลงเกษตรติดกับพื้นที่โครงการเหมืองหินระหว่างหมุดที่ 6-7 ในช่วงที่มีการระเบิดเหมืองแต่ละวันนั้น มีพิษจากการระเบิดร่วงลงมาอย่างแบล้งนา มีทั้งก้อนเล็กและก้อนใหญ่ขนาดกำปั้น สร้างความเสียหายต่อนาข้าวและกระทบต่อเวลาการทำงาน เพราะทุกครั้งที่ได้ยินเสียงสัญญาณเตือนภัย ทุกคนที่ทำงานอยู่ต้องรีบหนีออกไปให้ห่างจากพื้นที่นั้น และรอจนกว่าเสียงระเบิดจะเงียบลงจึงเข้าไปทำงานต่อได้ และมีชาวบ้านอีกหลายรายที่ได้รับผลกระทบในลักษณะเดียวกัน เช่น นายสิงห์ สุโพธิ์ อายุ 52 ปี หมู่ 12 มีแปลงเกษตรอยู่ระหว่างหมุดที่ 1-2 นางน้อย สุโพธิ์ อายุ 52 ปี หมู่ 8 มีแปลงเกษตรอยู่ระหว่างหมุดที่ 1-2 นางดาวน์ ศรีห้อม อายุ 59 ปี มีแปลงเกษตรอยู่ติดกับหมุดที่ 3

ครอบครัว คุณยายดี ระงับภัย

คุณยายดี ระงับภัย อายุ 75 ปี ซึ่งโดยปกติคนในครอบครัวจะเดินทางเข้าไปทำงานในแปลงเกษตรโดยใช้ถนนเส้นที่ติดกับภูเขา (อยู่ในเขตพื้นที่โครงการเหมืองแร่ฯ) ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร นับตั้งแต่โครงการเหมืองแร่ฯ เริ่มทำการระเบิดหิน และตั้งแต่ปีก่อนบุคคลอื่นห้ามใช้เส้นทาง ทำให้คุณยายดีและครอบครัวเลี่ยงไปใช้เส้นทางอื่น ส่งผลกระทบต่อเวลาและเพิ่มค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เพราะต้องขับไปใช้เส้นทางที่ไกลกว่าเดิมประมาณ 5 กิโลเมตร บ้านของคุณยายดีและครอบครัวตั้งอยู่ใกล้กับพื้นที่โครงการเหมืองแร่ไม่เกิน 1 กิโลเมตร ทำให้เมื่อมีการระเบิดจะได้รับผลกระทบมากกว่าบ้านเรือนที่อยู่ห่างไกลออกไป และเนื่องจากคุณยายดีมีอายุมาก ทุกครั้งที่มีการระเบิดคุณยายจะมีอาการสะดุง เพราะตกใจจากเสียงที่ดังและแรงสั่นสะเทือนที่สัมผัสได้ หลังขึ้นตอนการระเบิดหินก็จะเป็นขั้นตอนการตัก การขันส่ง ทำให้ก่อเสียงรบกวนต่อเนื่อง สร้างความรำคาญและส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต

คุณตาสมร เบ้าทอง

คุณตาสมร เบ้าทอง อายุ 65 ปี นับว่าเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้พื้นที่โครงการเหมืองแร่ฯ มากรีดหินเนื่องจากบ้านตั้งอยู่บนถนนเส้นเดียวกับเส้นทางเดินรถขนส่งแร่ และอยู่ติดกับบริเวณด่านกั้นห้ามบุคคลภายนอกใช้ถนน คุณตาสมรจึงเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงและมากที่สุด โดยเฉพาะผลกระทบทางเสียงซึ่งทั้งการระเบิดและการขนส่งแร่ที่บ้านก่อให้เกิดเสียงดังรบกวนตลอดคืน กระทบต่อการนอนและสุขภาพจิต รวมถึงปัญหาเรื่องผู้อื่น แรงสั่นสะเทือน การสัญจรจากการใช้ถนนร่วมกับรถขนแร่ โดยเฉพาะในฤดูฝน ซึ่งถนนเป็นถนนลูกรังและมีรถบรรทุกขนาดใหญ่วิ่งผ่าน ทำให้ถนนเลื่อน เสียงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

นางน้อย สุโพธิ์

นางน้อย สุโพธิ์ อายุ 52 ปี หมู่ 8 มีแปลงเกษตรอยู่ระหว่างหมุดที่ 1-2 ได้ย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่นี้ตั้งแต่ อายุ 12 ปี ครอบครัวของแม่น้อยย้ายมาจาก อ.กุมภาปี จ.อุดรธานี พ่อและแม่ของแม่น้อยได้เข้ามา ชื้อพื้นที่ทำการอยู่บริเวณติดกับภูเขาเหล่าใหญ่-ผาจันได ในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2520 โดยชื้อที่ต่อจาก เจ้าของเดิม จำนวน 75 ไร่ ราคา 25,000 บาท ปัจจุบันที่ดินได้แบ่งเป็น 2 ส่วนกันนองชายเพื่อเสียภาษี ที่ดินทำกินทุกปี ในสมัยที่โยกย้ายครอบครัวมานั้น เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ แม่ของแม่น้อยมีลูก 12 คน ลูกบางคนก็แต่งงานมีครอบครัวแล้ว การย้ายเข้ามาเริ่มต้นชีวิตใหม่พร้อมครอบครัวขนาดใหญ่ยื่อมมี ปัญหาเรื่องอาหารการกิน เพราะจะต้องเริ่มแปลงที่แปลงทาง เริ่มเพาะปลูกใหม่ รอการออกดอกออกผล ของข้าวและพืชผัก แต่ในระยะเริ่มต้นชีวิตเข่นนั้น สิ่งที่ช่วยให้ครอบครัวขนาดใหญ่ของแม่น้อยผ่านพ้น มาได้คือ การพึงพาอาศัยภูเขาเหล่าใหญ่-ผาจันได รวมถึงภูเขาไม่ว่าจะเป็นไม้ไผ่ที่นำมาสร้างบ้านเรือน อาหารเพื่อยังชีพ ผืนดินที่อุดมสมบูรณ์ให้พืชผลการเกษตร ถึงแม้ในระยะเริ่มต้นข้าวและพืชผลยัง ไม่พร้อมให้เก็บเกี่ยว แต่พระภูเขามีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ครอบครัวแม่น้อยจึงลงทุนลงแรงเข้าไปหา อาหารป่า เช่น เห็ด หน่อไม้ หัวเผือกหัวมัน และนำของป่าเหล่านี้ไปแกลกข้าวสารกับชาวบ้านที่ตั้งกระทาก อยู่ก่อนแล้ว ทำให้ครอบครัวของแม่น้อยผ่านพ้นช่วงเวลาของการเริ่มต้นชีวิตมาได้ ภูเขาแห่งนี้ให้ คุณประโยชน์กับครอบครัวแม่น้อยและชาวบ้านที่อาศัยอยู่โดยรอบมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้แม่น้อยทึ้งรัก และขอบคุณพื้นที่แห่งนี้ที่ช่วยชีวิตแม่น้อยและครอบครัวไว้

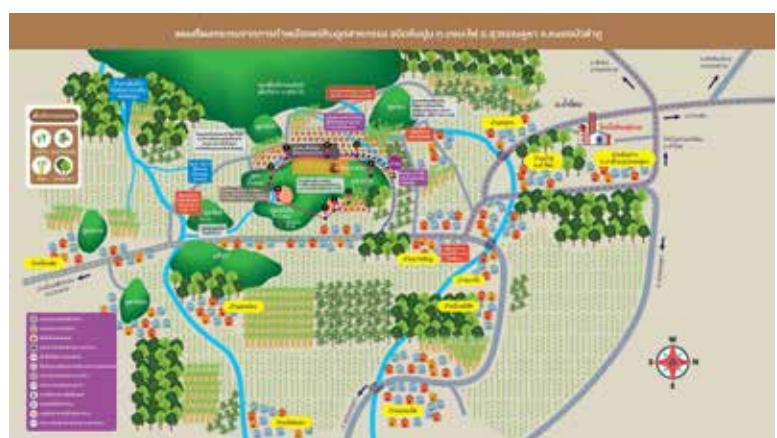

การสัมภาษณ์แบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม

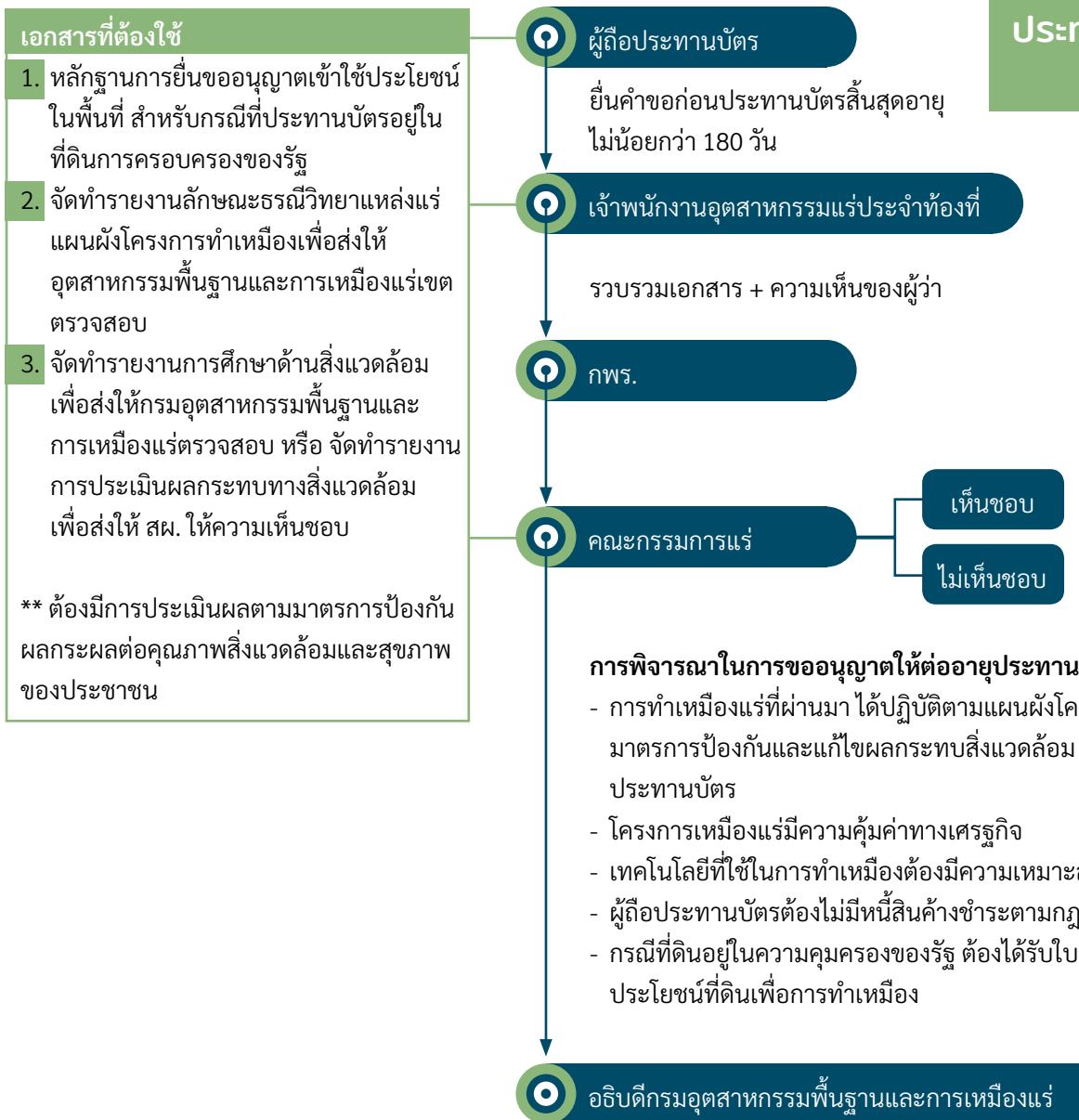
สัมภาษณ์และทำแผนที่ชุมชน ครั้งที่ 1 วันที่ 12-13 มีนาคม 2562, ครั้งที่ 2 วันที่ 21-22 มีนาคม 2562,
ครั้งที่ 3 วันที่ 20-21 เมษายน 2562

การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

- “ตามรอยเขาเงินล้าน ภูเขานินปูน” ผลการศึกษาโครงการของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายศิลป์ โรงเรียนรุ่งอรุณ สนับสนุนการจัดพิมพ์โดย ศูนย์ประสานงานพัฒนาระบบและการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (สช.), 2556
- รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โครงการทำเหมืองแร่ทินอุตสาหกรรมชนิดทินปูน เพื่ออุตสาหกรรม ก่อสร้าง (คำขอประทานบัตรที่ 11/2537) ต.คงมະไฟ อ.สุวรรณคุหา จ.หนองบัวลำภู , จัดทำโดย บริษัท เอส.พี.เอส. คอนซัลติ้ง เซอร์วิส จำกัด, 2543
- รายงานวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและบทบาทเยาวชนในการจัดการป่าชุมชนภายใต้สถานการณ์แย่งชิงทรัพยากรชุมชนพาช่อง โขคชัย ตำบลลงมะไฟ อำเภอสุวรรณคุหา จังหวัดหนองบัวลำภู

ขั้นตอน การต่ออายุ ประจำบัตร

การพิจารณาในการขออนุญาตให้ต่ออายุประจำบัตร

- การทำเหมืองแร่ที่ผ่านมาได้ปฏิบัติตามแผนผังโครงการทำเหมือง มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม เงื่อนไขแบบท้ายประจำบัตร
- โครงการเหมืองแร่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ
- เทคโนโลยีที่ใช้ในการทำเหมืองต้องมีความเหมาะสม
- ผู้ถือประจำบัตรต้องไม่มีหนี้สินค้างชำระตามกฎหมายว่าด้วยแร่
- กรณีที่ดินอยู่ในความคุ้มครองของรัฐ ต้องได้รับใบอนุญาตให้เข้าใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการทำเหมือง

อนุญาตให้ต่ออายุประจำบัตรในบันทึกการต่ออายุ

ให้เสร็จภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการแร่ให้ความเห็นชอบ

*** หากมีการร้องเรียนหรือคัดค้านการขอต่ออายุประจำบัตร ให้เจ้าหน้าที่อุตสาหกรรมและการเหมืองแร่ประจำท้องที่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง

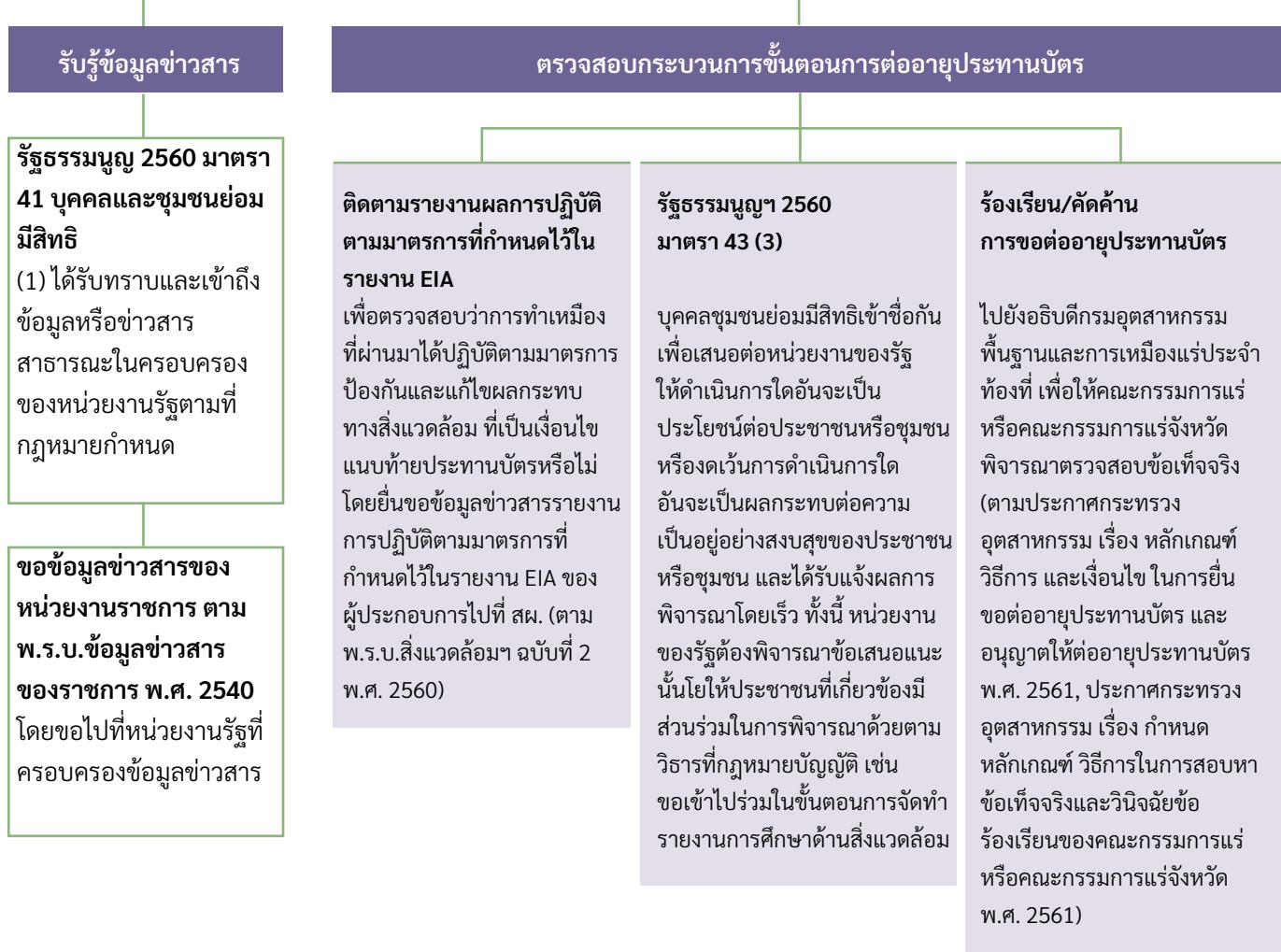
*** รัฐธรรมนูญ 2560 มาตรา 43(3) : บุคคลและชุมชน มีสิทธิเข้าซื้อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการได้อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใด ที่จะเป็นการกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน หรือชุมชน + ได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยเร็ว + หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้น โดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย

แผนผังการจัดทำรายงานการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตให้ต่ออายุประจำปีบัตร

อ้างอิง : ประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำรายงานการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตให้ต่ออายุประจำบัตร พ.ศ. 2562 ประกาศวันที่ 28 มกราคม 2562

กลไกการใช้สติกกิริและภาระที่ส่วนร่วมในขั้นตอนการขอต่ออายุประจำบัตร

การใช้สิทธิร้องเรียน ตรวจสอบ การกำเนิดของแร่

สิทธิการร้องเรียน/คัดค้านการต่ออายุประทับบัตร
ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และ^๑
เงื่อนไขในการยื่นขอต่ออายุประทับบัตรและ
การอนุญาตให้ต่อประทับบัตร พ.ศ. 2561 (ข้อ 18)

ประชาชนยื่นข้อเรื่องเรียนหรือคัดค้านต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่

เจ้าพนักงานฯ
เห็นว่า
ไม่มีข้อมูล

มีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบผลการตรวจสอบ

เจ้าพนักงานฯ เห็นว่าเป็น
ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสภาพพื้นที่
หรือด้านเทคนิค หรือด้านวิชาการ

ประสานสำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน
และการเหมืองแร่ และหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง ร่วมตรวจสอบ

เอกสารและข้อมูลที่ควรรวบรวมเพื่อประกอบการใช้สิทธิคัดค้านการขอต่อประทานบัตรหรือร้องเรียนการดำเนินการของหน่วยงานที่ก่อให้เกิดผลกระทบ

- หลักฐานแสดงผลกระทบ/ความเสียหายที่เป็นรูปธรรม เช่น ภาพถ่าย คลิปวิดีโอ คลิปเสียง ผลตรวจทางวิทยาศาสตร์ ผลตรวจนิสุขภาพฯลฯ
  - หนังสือร้องเรียนต่อหน่วยงานต่างๆ และผลการตรวจสอบ
  - ข้อมูลและแผนที่ชุมชน ที่แสดงถึงข้อมูลพื้นฐานด้าน สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การใช้ประโยชน์ที่ดินและ ทรัพยากรของประชาชนในพื้นที่

ชาวบ้านที่นี่มีวิถีชีวิตเรียบง่ายตามแบบวัฒนธรรม ยืด គង ของชาวอีสาน พึงพาอาศัย
หาอยู่หากินในดิน ในป่า ในภูเขาที่มีความสมบูรณ์ ทั้งพืชอาหาร สมุนไพร และสัตว์ป่า
ถือเป็นวัฒนธรรมทางอาหารอย่างหนึ่ง อีกทั้งมีความเชื่อเชื่อมโยงกับธรรมชาติ
ณ แหล่งที่อยู่ ผืนดินที่ให้ผลผลิต รวมถึงป่าเข้าที่เชื่อว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ปกปั้กคุ้มครอง
ความรักสักขอบคุณต่อผืนดินที่ให้อยู่ให้กินรวมถึงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในป่าไม้และ
ขุนเขาที่ให้พึ่งพา เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านหลายคนรักและต้องการที่จะรักษาสายใย
ภูเขา แหล่งโบราณคดี รวมถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรให้อยู่ไปจนรุ่นลูกรุ่นหลาน